

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Хуманно отношение към животните и етикетиране“

(2007/C 161/17)

С писмо от 28 ноември 2006 г. германското председателство на Съвета на ЕС, в съответствие с член 262 от Договора за създаване на Европейската общност, се обърна към Европейския икономически и социален комитет с искане да изготви становище относно: „Хуманно отношение към животните и етикетиране“

Подготвителната работа по тази тема беше възложена на специализираната секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“.

Предвид неотложността на работата Европейският икономически и социален комитет реши на 434-та си пленарна сесия на 14 и 15 март 2007 г. (заседание от 15 март 2007 г.) да определи за главен докладчик г-н **Leif E. NIELSEN** и прие настоящото становище с 92 гласа „за“, 6 гласа „против“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 В Европейския съюз се проявява все по-голям интерес към насърчаването на методи на производство и отглеждане, които да бъдат съобразени повече отколкото досегашните с изискванията за хуманно отношение към домашните животни. От такава гледна точка се предлага да се допълнят действащите минимални изисквания с доброволна маркировка, която може да се използва в комбинация както с обикновените търговски етикети, така и с етикетите, обозначаващи качеството, между които фигурират най-вече т.н. „схеми за качество“ (англ. „quality schemes“). Такова решение ще бъде съобразено с пазарните сили и няма да натовари излишно нито политическата система на ЕС, нито държавните контролни органи. Знакът за качество е параметър от първостепенно значение в конкуренцията в сектора на хранителните продукти. Тези етикети често съдържат елементи, свързани в различна степен с хуманното отношение към животните и които представляват една по-висша степен от минималните изисквания на действащите стандарти. Въпреки това, за потребителите е трудно да разберат на какво се основава етикетът и на какви изисквания отговаря. По същия начин аспектът, свързан с хуманното отношение към животните, не винаги е поставен на достатъчно стабилна научна основа.

1.2 Система от подобно естество, която би могла да се гради на обективни критерии за количествено измерване на хуманното отношение към животните, ще бъде по-гъвкава, по-ефективна и по-модерна, отколкото политически наложени критерии. По такъв начин тя ще бъде съобразена в по-голяма степен с бъдещото развитие в производствения отрасъл, което ще се характеризира с по-разнородни производствени условия от една страна, вследствие на разширяването на ЕС, на специализацията, както и на все по-голямото разнообразие в производството, и едновременно с това, от друга страна, в резултат от структурните промени в търговията на дребно и от създадените в областта на разработката на продукти и етикети сдружения.

1.3 Важно е методите за производство и за отглеждане, съобразени повече с изискванията за хуманно отношение към животните, да се насърчават както пряко чрез образованието и популяризирането на нови резултати на научните изследвания, така и чрез пазарни обозначения, които едновременно с това ще бъдат основна отправна точка за определяне на редица приоритети в образованието, инвестициите и др. По този начин една система за етикетиране може да допринесе за постигане на необходимото сцепление „от край до край“ на производствената верига, а също така и за по-рационално използване на ресурсите. Животновъдите се нуждаят от стабилност, като се има предвид, че днес могат да бъдат изправени пред повече или по-малко обосновани промени във веригата за разпространение, които

влият на планирането и инвестиционната стратегия на тези производители.

1.4 Би било подходящо създаването на система за етикетиране по отношение на хуманното отношение към животните, която да отговаря на по-големи от минималните изисквания; тази система би следвало да се предложи на заинтересованите страни в производството, търговията и промишлеността като допълнителна възможност с цел индивидуалните системи за етикетиране да бъдат съотнесени към стандарти, основани на научни и практически критерии и могат да се актуализират с развитието на новите научни постижения. По-конкретно тази система може да се предложи във вид на запазен знак, който да представлява цветен етикет или система от точки в допълнение към търговските етикети и като обективна основа за търговската реклама, комбинирана с определена форма на частен независим контрол. По принцип тази система би могла да се използва при всички видове домашни животни и при всички продукти от животински произход. Също така в съответствие с правилата на СТО, тя би могла да се използва аналогично и при вносните продукти.

1.5 При все това трябва да продължи да се прилага традиционната нормативна уредба, определена от властите за налагане на минимални изисквания в ЕС, както това се прави и до днес при етикетите, свързани с начините на производство на яйца и биологичните продукти. Въпреки това такъв тип нормативна уредба е политически и административно тежка за изпълнение и поради това тя не е съвсем подходяща за стимулиране на методи за производство и отглеждане, съобразени повече с изискванията за хуманно отношение към животните. В същото време за производителите, промишлеността и търговците на дребно този избор би бил свързан със скована и бюрократична система без това в компенсация да носи някакви ценни за потребителите предимства.

1.6 В предложената система се виждат основни сходства с общите правила за екологична маркировка и по-специално със знака за екомаркировка в ЕС. Екологичните знаци се основават на прилагането на общите принципи за производство и на използването на подчертано различни продукти, което позволява създаването на по-добра координираност и по-широко познаване на етикета. При все това участниците в хранителния отрасъл естествено ще отдадат приоритетно значение на своите собствени етикети за качество като инструменти в конкуренцията, с което „екологичният модел“ не е пряко приложим при етикетирането по отношение на хуманното отношение към животните. Етикетът, обозначаващ хуманно отношение към животните, трябва да се основава на специализирани изследвания и на сравнителна оценка на показателите за хуманно отношение.

1.7 В ЕС развитието на научните изследвания в областта на хуманното отношение към животните има решаващо значение, за да стане възможно в бъдеще включването на изискванията за хуманно отношение към животните във веригата, която обхваща селското стопанство, по-нататъшното производство и търговията, на основата на обективни научни критерии. При все това е важно в най-кратък срок да се уточнят елементите на система за етикетиране с цел резултатите от научните изследвания и определените и стандартизираните (обективни, измерими и репродуктивни) показатели, да се превърнат в конкретни стратегии и да се приложат в системата за етикетиране, като с реалния израз на тези резултати заинтересуваните страни опознават тази система.

1.8 Във всеки случай е наложително провеждането на широка кампания за информиране на потребителите, на търговците на дребно и др., която да включва по-специално и минималните изисквания на Общността. Едновременно с това може да се проучи възможността за създаване на Интернет страница и на база данни с подкрепата на ЕС с цел по-голяма прозрачност и откритост в случаите, при които прилагането на общите насоки предполага повече публичност на тяхното съдържание. Освен това би трябвало да се обмисли засилване на забраната и контрола върху неточните и неверни твърдения, с цел предприятията да бъдат принудени да спазват повече обещанията в собствените си изявления.

2. Контекст

2.1 Съобразно с искането на германското председателство, настоящото становище има за цел да опише възможните системи за етикетиране във връзка с хуманното отношение към животните, както и тяхната структура с оглед насърчаване на развитието на методи за производство и отглеждане, съобразени повече с изискванията за хуманно отношение към животните. Тази задача трябва да се разглежда в контекста на нарастващия интерес към изискванията за хуманно отношение към животните в Европейския съюз, където хуманното отношение към животните, наред с други морални съображения, заема все по-голямо място в „европейския обществен модел“. Изследванията, направени въз основа на проучванията на Евробарометър показват, че потребителите съвсем справедливо изискват производството на хранителните продукти от животински произход да бъде съобразено с методи, които са в съответствие с всички действащи в Европейския съюз стандарти, по-специално с онези, които са свързани с хуманното отношение към животните и че съществуват обективни и надеждни възможности за избор на храни, произведени в условията на специално зачитане на хуманното отношение към животните ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Според проучване на специалния Евробарометър от м. юни 2005 г., озаглавено „Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals“ („Какво мислят потребителите за хуманното отношение към селскостопанските животни“) 43 % от потребителите в ЕС осъзнават проблематиката на хуманното отношение към животните, когато купуват месо, а 74 % от анкетиранияте смятат, че чрез избора си при купуване могат да повлияят на хуманното отношение към животните. Едновременно с това поредица научни изследвания все пак показват, че психологическите и емоционални фактори, които въздействат на потребителите, като призови към морални и етически ценности, както и въздействието на търговското представяне, опаковката и етикета в търговията на дребно, са изключително сложни. По-специално съществува разлика между заявените убеждения и действията и заемането на политически коректна позиция по отношение на етикетиране, включващо етически съображения, не се изразява непременно в купуване на продукти, произведени в условия на специално зачитане на моралните изисквания; решенията при покупка се определят повече от цената, от наличността, от здравословността на продукта и от вкуса. Въпреки това хората реагират недвусмислено, когато медиите показват случаи на лоши условия, наложени на селскостопанските или опитните животни.

2.2 Както се вижда от повечето изследвания на общественото мнение, потребителите смятат благосъстоянието на животните за съществен фактор за качеството на продукта. Възможно е, разбира се, тази гледна точка да е по-слабо представена в някои държави-членки. Благосъстоянието и съответно качеството на живота на едно животно представлява съвкупността от позитивните и негативни преживявания, на които е изложено едно животно по време на живота си: болка, болести, поведение при конфликти, странности в поведението, както и постоянен стрес следва да се оценяват като негативни преживявания за животното, докато почивката, съня, храненето, отглеждането на малките и хигиената на тялото трябва да се смятат за позитивни преживявания. Не съществува обаче призната ясна дефиниция за благосъстояние на животните.

2.3 Европейският съюз, предимно на основата на препоръките на Съвета на Европа, наред с други съображения, прие серия от минимални изисквания относно хуманното отношение към животните под формата на традиционни нормативни разпоредби, определени от компетентните органи. Много от тези минимални изисквания ще бъдат преразгледани през следващите години, за да бъдат приведени в съответствие с предходни решения. Освен това бяха определени специфични стандарти относно доброволното етикетиране на екологичните продукти и етикетирането по отношение на производствените методи за яйцата, както и специални разпоредби във връзка с птичето месо и с говеждото месо.

2.4 Хранително-вкусовата промишленост и търговията на дребно се характеризират с нарастваща концентрация и конкуренция и използват все повече етикети за качество, които изразяват специалното внимание, което се отдава на различни критерии за качество, сред които в различна степен се включва и хуманното отношение към животните. Наред с това организациите на производители и кооперациите създадоха поредица от етикети за качество на регионална основа, които често включват хуманното отношение към животните, както и екологичните критерии. Някои от тези продукти могат да се ползват от системата за общността за закрила на географските указания и за традиционните продукти ⁽²⁾.

2.5 В това отношение съществуват значителни разлики между отделните държави. Като пример може да се посочи, че на британския пазар преобладават етикетите за качество от търговски тип, докато във Франция и Италия съществуват значителен брой етикети за качество на регионален принцип. Традиционно в производството в Нидерландия изобилстват етикети за качество от преработвателната промишленост, но организациите на производителите създават все-повече етикети. В Швеция преобладават етикетите на производителите, които, както често се случва в различни страни, приписват на националните производители по-високо качество, аспект, който включва и хуманното отношение към животните.

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 509/2006 на Съвета от 20 март 2006 г. относно селскостопанските и хранителни продукти с традиционно специфичен характер, както и регламент (ЕО) № 510/2006 на Съвета от 20 март 2006 г. относно закрилата на географски указания и наименованията за произход на земеделски продукти и храни, ОВ L, 31.3.2006.

2.6 На основата на придобития опит с доброволните системи за етикетиране Комисията си поставя за цел да насърчи включването в сега действащите и бъдещи разпоредби на специфични, обективни и измерими показатели за хуманно отношение към животните. Тези показатели биха представлявали основата за създаване на законодателство относно признаването на системите за производство, които прилагат стандарти за хуманно отношение към животните по-високи от минималните изисквания, предвидени в действащите разпоредби ⁽³⁾. Според Комисията това предполага от една страна класифициране на действащите изисквания за хуманно отношение към животните с оглед да се стимулира развиването на методи за производство и за отглеждане, които да са съобразени повече с хуманното отношение към животните и от друга страна, улесняване на прилагането на изискванията в ЕС и на международно ниво. Също така Комисията ще разгледа възможностите за въвеждане на етикет на ЕС, разработен на тази основа.

3. Общи бележки

3.1 Естествено е ЕИСК като представител на гражданското общество да участва и да поеме част от отговорността за създаването на подходящи стандарти за етикетиране под формата на обща система на европейско равнище, която да насърчава устойчивото развитие както във вътрешния пазар, така и в търговския обмен с трети страни. Хуманното отношение към животните е част от европейското културно наследство и от моралните ценности на ЕС, по същия начин както и обществената отговорност на предприятията, защитата на околната среда и екологията. Всичко това е включено в определена степен в правото на Общността. Хуманното отношение към животните има общи точки с екологичните методи на производство, а те като устойчива система за селскостопанско производство са основани на опазването на околната среда и на хуманното отношение към животните.

3.2 Следователно ЕИСК подкрепя изразените от Комисията намерения за насърчаване на хуманното отношение към животните в ЕС на обективна и устойчива основа ⁽⁴⁾ и смята за подходящо създаването на обща система за етикетиране с оглед стимулиране на методи за производство и отглеждане, съобразени повече с изискванията за хуманно отношение към животните. Главната цел е да се допринесе преди всичко за това пазарните сили да действат на обективна основа и „да се движат в правилната посока“. В същото време е важно да се стимулират методи на производство и отглеждане, които да благоприятстват в по-голяма степен за хуманното отношение към животните посредством образованието и популяризирането на резултатите от нови научни изследвания. Пазарните сигнали естествено ще определят различните приоритети в областта на научните изследвания, на подготовката на земеделските производители, консултантите, ветеринарните лекари, както и по отношение на бъдещите инвестиции в производствените методи. По такъв начин

⁽³⁾ Вж. съобщението на Комисията към Европейския парламент и към Съвета относно план за действие на Общността за защита и хуманно отношение към животните 2006-2010 г. (COM(2006) 13 от 23.1.2006 г.), в което се посочват инициативи, свързани със СТО, доклад за 2009 г. относно задължителното етикетиране за месото и продуктите от пилешко месо, доклад за 2009 г. относно прилагането на измерими показатели и възможността за определяне на европейски стандарт за качество за прилагането на по-строги изисквания в ЕС и извън него и др.

⁽⁴⁾ Вж. становището на ЕИСК 1356/2006 от 26.10.2006 г. относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно план за действие на Общността за защита и хуманно отношение към животните през периода 2006-2010 г.“, както и становището на ЕИСК 1246/2005, ОВ С, 3.2.2006 г. относно „Предложение за директива на Съвета за определяне на минимални изисквания за защита на пилетата, предназначени за производство на месо“ (COM(2005) 221). (Бел. прев.: Неофициален вътрешен превод на заглавията).

системата за етикетиране може да допринесе за постигането на взаимодействие и за рационално използване на ресурсите във връзка, наред с други, с планирането и инвестиционната стратегия на земеделските производители.

3.3 Във всеки случай става въпрос за дългосрочен процес, който трябва непременно да протече в синхрон с определянето на солидни, обективни, измерими, възпроизводими и научно обосновани показатели за хуманно отношение към животните и с оценката на различните производствени системи. При все това е важно възможно най-скоро да се определи рамката и принципите за създаване на обща система за етикетиране във връзка с хуманното отношение към животните, така че да се подготви работата по най-добрия начин и да могат да се включват стандартизираните показатели в системата поетапно с тяхното определяне. Затова е нужно да се гарантира възможно най-бързо разбирането и приемането от страна на заинтересованите страни на насоките и на концепцията на общата система, която ще се прилага за всички продукти от животински произход на възможно най-доброволна и гъвкава основа.

3.4 Въпреки това трябва да се признае, че процесът се усложнява не само поради недостатъчната информация относно аспектите, свързани с хуманното отношение към животните и реда на приоритетност между тях, но също и поради разнородните предпочитания на потребителите, различните производствени условия, влиянието на различните традиции и нива на образование за нагласите на хората, конкуренцията в хранително-вкусовия отрасъл, сложността на действащите разпоредби, трудността за сравняване на съдържанието на различните индивидуални маркировки за качество, както и недостатъчната надеждност на контролните органи, частни или обществени, включително по отношение на вноса в ЕС.

3.5 Във всеки случай един ясен и съдържателен етикет ще бъде ключов фактор за насърчаване на методи на производство и отглеждане, съобразени в по-голяма степен с изискванията за хуманно отношение към животните. Опитът, придобит с биологичните продукти и алтернативните системи за производство на яйца, показва, че посредством стандарти за етикетиране може да се окаже въздействие върху системите за производство в смисъл на по-хуманно отношение към животните.

3.6 Стандартите за етикетиране попадат в правомощията на ЕС. Те са повод за постоянни дискусии и за сблъсък на противоположни интереси и Комисията има намерение да представи предложение за изменение на директивата за етикетиране в края на 2007 г. ⁽⁵⁾. Често подходящият и ясен етикет е резултат от компромис, тъй като е невъзможно да се вземат предвид желанията и изискванията на всички. Същото може да се каже и за хранителните продукти, изискванията за които по отношение на етикетите обикновено се определят като прекалени. Компетентните органи в областта на хранителните продукти

⁽⁵⁾ Welfare Quality® е научноизследователски проект, финансиран от ЕС, в който участват 39 института и университета, специализирани в областта на хуманното отношение към животните. Целта на този проект е да създаде възможност за определянето на конкретни стандарти за хуманно отношение към животните и стратегии на научна основа, като се стреми към интегриране на хуманното отношение във веригата от селскостопанското производство през по-нататъшната преработка и стига до маркетинга и продажбите, придружени с адекватна информация за потребителя.

изразяват освен това скептицизъм по отношение на ползата от още по-подробни етикети, тъй като с това се рискува основните характеристики на храните да бъдат изместени от друга информация. Потребителите също не са убедени в ползата от повече информация и по-специално свързана с морални аспекти. По тези причини етикетването по отношение на хуманното отношение към животните трябва да се основава на по-малък знак (лого) в съчетание с етикет с комбинация от цветове, звезди или точки, който да се добави към вече съществуващия етикет.

4. Внос в ЕС

4.1 Определянето на нови правни ограничения и изисквания в ЕС носи със себе си риска вносът от страни с по-ниски стандарти да измести производството и продажбите на продукти от ЕС, като се намали пазарната квота на световния пазар. Въпреки това тази по-голяма загриженост за хуманното отношение към животните във вътрешния пазар, съставен от 30 държави ⁽⁶⁾ и 500 млн. жители, ще се пренесе и в трети страни и ще се отрази на износа им за ЕС. Така например Международната финансова корпорация (International Finance Corporation) към Световната банка подчерта нарастващия интерес в световен мащаб към хуманното отношение към животните и необходимостта да се адаптират към тази нова тенденция както първичното производство, така и промишлената преработка ⁽⁷⁾.

4.2 Естествено животните, които са били отгледани, заклани и разфасовани в ЕС, както и преработените или непреработените продукти от тях, трябва да отговарят на минималните изисквания на ЕС и следователно обозначаването върху етикета е излишно. От друга страна често се отправя основателното изискване да се наложи поставянето на етикет върху вносните продукти, който да посочва произхода им така, че да стане ясно по директен или индиректен начин, че отговарят на минималните изисквания на ЕС. Както ЕИСК вече посочи в предишни становища, в дългосрочен план хуманното отношение към животните трябва непременно да бъде признато като напълно основателен фактор в търговията със селскостопанска продукция, така че в това отношение да могат да се наложат минимални изисквания, които трябва да бъдат спазвани при вноса. Поради тази причина следва да се проучи внимателно от една страна до каква степен би било законосъобразно налагането на изискване за задължително указание за страната на произход за вносните продукти и, от друга страна, (ако не е сигурно, че се спазват стандартите по отношение на минималните изисквания на ЕС) в каква степен би било законосъобразно указанието „неизвестен метод на производство“ или друга подобна формулировка.

4.3 За да се вземе предвид съвкупността от европейските селскостопански продукти, които отговарят на задължителните европейски стандарти във връзка с хуманното отношение към животните и те да бъдат разграничени от продуктите от неевро-

пейски произход, за които тези стандарти не се отнасят, е целесъобразно да се въведе обозначение на мястото на отглеждане или култивиране на селскостопанската суровина, съставляваща продукта, според най-уместния от следните начини:

- „Земеделие ЕС“, ако селскостопанската суровина, съставляваща продукта, е била отгледана или култивирана в ЕС;
- „Земеделие извън ЕС“, ако селскостопанската суровина, съставляваща продукта, е била отгледана или култивирана в трета страна;
- „Земеделие ЕС/извън ЕС“, ако част от селскостопанската суровина, съставляваща продукта, е била отгледана или култивирана в ЕС, а друга част в трета страна;

Обозначението „ЕС“ или „извън ЕС“ може да бъде заменено или допълнено от наименованието на страната, в случаите когато всички селскостопански суровини, съставляващи продукта, са били отгледани или култивирани в тази страна.

4.4 Независимо че съвместимостта с правилата на СТО би трябвало да е отправна точка и предварително условие за всяка нормативна уредба, в случай, че не се постигне международно споразумение по този въпрос, както вече посочи ЕИСК в предишни становища, ЕС може да се окаже принуден да предприеме едностранни действия, за да насочи необходимото внимание към необходимостта от адаптиране на законодателната рамка. Във всеки случай вносителите и търговците на дребно трябва да поемат отговорността в краткосрочен и в дългосрочен план, чрез сертифициране или аналогична система за контрол, за гарантиране, че се спазват изискванията при вноса от трети страни.

5. Традиционна нормативна уредба от институциите

5.1 В ЕС се създадоха цяла серия от минимални изисквания за хуманно отношение към животните и в съответствие с предходни решения, през следващите години Комисията следва да преразгледа и да актуализира тези правни изисквания ⁽⁸⁾. Минималните изисквания са определени в подробни нормативни актове, които често са резултат от продължителни политически преговори. В бъдеще минималните изисквания трябва да се основават в още по-голяма степен на резултатите от научните изследвания и на обективния анализ на ситуацията, което вероятно ще улесни политическия процес. По такъв начин нормативните изисквания трябва да се базират на достъпни познания и да се определят по обективен и отговорен начин, който да отразява практическите възможности за първичното производство, както и за транспортирането, упоаяването и клането. В бъдеще ще бъде необходимо определянето на минимални изисквания по аналогичен начин на основата на традиционната публичноправна уредба.

⁽⁶⁾ Между тях са Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, който като част от Европейското икономическо пространство (ЕИП) са интегрирани във вътрешния пазар на ЕС.

⁽⁷⁾ „Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare“ (Създаване на бизнес възможности чрез хуманно отношение към животните), International Finance Corporation (IFC) към Световната банка, м. април 2006 г. В Международната финансова корпорация членуват 178 държави и този призив е насочен най-вече към инвестициите в страните в процес на развитие с цел износ за икономически развитите страни. Освен това в много страни, без да има същинска законна уредба, се прилага етичен кодекс на поведение по отношение на хуманното отношение към животните. Такъв е случаят например в Швейцария, Австралия, Нова Зеландия, Аржентина и Бразилия.

⁽⁸⁾ „Съобщение на Комисията относно план за действие на Общността за защита и хуманно отношение към животните 2006-2010 г.“ COM (2006) 13 (Бел. прев.: Неофициален вътрешен превод на заглавието).

5.2 Правилата за доброволно етикетирание на биологичните продукти и за задължително обозначаване в етикетите на производствените методи при продажбата на яйца са подробно описани в нормативни актове на ЕС. С други думи, ако в етикетите се използват по-точни определения, те трябва да отговарят на изискванията на ЕС. С това се цели гарантиране на справедливи условия на конкуренция, както и коректна информация за потребителите. Тези форми на етикетирание в съчетание с конкретни изисквания ще се въведат, когато етикетиранието бъде недвусмислено изискано от потребителите или представлява важен елемент от гладкото функциониране на пазара, тъй като те регламентират използването на търговски обозначения, които потребителят свързва с един или друг начин на производство, въвеждайки минимум законови предписания, който е необходим, за да се избегнат измамите или объркването на пазара. И в този аспект опитът показва, че определянето на критерии е трудно и изисква време. Освен това задачата за предприятията и държавните контролни органи е трудоемка, тъй като е свързана с регистрирането, счетоводството и извършването на проверки. Въпреки това в тези области е препоръчително да се запази действащата форма на нормативна уредба.

5.3 Според предложението за определяне на минимални изисквания за пилетата, предназначени за производството на месо, Комисията ще представи в срок до две години от приемането доклад за „възможно въвеждане на равнище на Общността на специфичен, задължителен и хармонизиран режим за етикетирание на пилешкото месо и на продуктите и храните от пилешко месо, основан на спазването на изискванията за хуманно отношение към животните“⁽⁹⁾. В определени случаи това ще доведе до нормативна база, действаща паралелно на съществуващите общи правила за системата на производство на яйца, в която изискванията за етикетирание ще се отнасят до различни методи на производство.

5.4 Във всеки случай традиционният модел на нормативна уредба е подходящ единствено в случаите, когато могат да се разграничат два различни производствени метода, определени по ясен и разбираем за потребителя начин. Същото важи и за регламента относно екологичните продукти, който се отнася на първо място до изискванията за околната среда, а не се позовава изрично на хуманното отношение към животните. Този модел би могъл евентуално да се използва и при производството на пилета за клане, ако потребителят е в състояние да разбере и запомни общия контекст, в който се вписва етикетът, но моделът ще се окаже неразбираем, ако бъде пренесен и върху други продукти от животински произход.

5.5 Освен това традиционната нормативна уредба би била прекалено ограничаваша и сложна, като се имат предвид разнородните условия на производство в разширения Европейски съюз и бъдещото развитие на пазара. При нея съществува опасност от заравяне, а дори и блокиране на развитието поради сложността на процедурите по преразглеждане и трудността да се вземат предвид естествените различия на производствените системи. Този модел е високателен в политически и административен план и не е достатъчно привлекателен за участниците в пазара. Освен това намалява мотивацията за въвеждане на индивидуални етикети за качество като например свързаните с регионалните продукти. Опитът показва също така, че в административен план контролът става по-тежък, когато се премине от доброволно етикетирание към регламентирано или задължително етикетирание.

5.6 Следователно пренасянето на традиционния модел на регламентиране от компетентния орган на ниво на ЕС и използването на определен от публичните власти етикет е неподходящо. Същото се отнася и до националното равнище, където вземането на националните нормативни изисквания за етикетирание за отправна точка би било в конфликт с вътрешния пазар. По същия начин етикетирание, показващо, че са спазени минималните изисквания на ЕС, има смисъл единствено, ако съществуват диференцирани нива на етикетирание, какъвто е случаят с производството на яйца.

6. „Екологичният модел“

6.1 Една обща доброволна система за етикетирание, аналогична на схемата на Общността за присъждане на знака за екомаркировка⁽¹⁰⁾ и на съответните национални разпоредби би била по-подходяща за насърчаване развитието на методи за производство и животновъдство, които да отговарят на изискванията за хуманно отношение към животните. Хранително-вкусовата промишленост и търговията на дребно без никакво съмнение ще предпочетат по-скоро да разработват свои собствени знаци за качество. Въпреки че „екологичният модел“ има много прилики с предлагания доброволен модел за продуктите от животински произход, той не би бил подходящ да послужи за основа за въвеждане на обективни критерии относно хуманното отношение към животните, а и един модел, сравним със схемата на общността за знак за екомаркировка би представлявал прекалено голяма административна тежест за нуждите на етикетирание, свързано с хуманното отношение към животните.

6.2 Знаците за екомаркировка, за които става дума, по принцип функционират с помощта на секретариат, който подпомага заинтересованите страни в задачата да определят екологични критерии с по-високо ниво от предписаните в законите разпоредби; освен това този секретариат разпространява информация за етикетиранието сред потребителите и купувачите на едро. Предимството в случая е, че по принцип е възможно това етикетирание да се прилага при всички продукти и по този начин да се доведе до разширяване на използването му чрез взаимодействие и по-пълно познаване на схемата. Информацията се осигурява от трето независимо лице, което представлява обективно и проверено доказателство, че въпросният продукт е произведен и използван по по-екологичен начин през целия жизнен цикъл.

6.3 Що се отнася до продуктите от животински произход, необходимо е индивидуалното определяне на критерии, приложими при отглеждането на различните видове животни и при условията за производство, да се извършва от експерти, въз основа на резултати от изследвания и на точна оценка на системите за производство. Следователно има нужда от точни и специфични оценки, извършвани от специалисти. За да се благоприятства развитието на методи на производство и отглеждане, които да отговорят в по-голяма степен на изискванията за хуманно отношение към животните, е необходимо също така да се използва ясно и достоверно обозначаване на „екологичния модел“, предназначено за потребителите, доброволно използване и общо етикетирание, съобразено с пазара, етикетирание, гарантиращо съответствието с конкретни етически критерии, които са по-стриктни, отколкото минималните законови изисквания.

⁽⁹⁾ COM(2005) 221, 30.5.2005 г. относно минималните изисквания за защита на пилетата, предназначени за производство на месо COM(2005) 221.

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕО) № 1980/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юли 2000 г. за създаване на ревизирана схема на Общността за присъждане на знака за екомаркировка, ОВ L 237 от 21.9.2000 г., стр. 1.

7. Лични знаци за екомаркировка

7.1 Личните знаци за екомаркировка функционират изцяло според пазарните принципи и в правните рамки, които забраняват подвеждаща реклама, и без специална намеса от страна на публична администрация. Става дума за гъвкави системи, които могат винаги да се адаптират към промяна в ситуацията. Все пак това етикетироване не е оптимално от гледна точка на хуманното отношение към животните. Поради растящото предлагане на хранителни продукти, за потребителите е трудно да разбират и да сравняват използваните критерии в различните маркировки. Търговската промоция може да даде невярна представа за условията на производство и изтъкваните характеристики на продукта да не са непременно базирани на обективни критерии, по-специално, поради това, че все още не съществуват достатъчно обективни познания, за да се обосноват въпросните твърдения. Това отслабва надеждността и създава нарушаване на конкуренцията по отношение на продуктите и условията на производство, които отговарят на по-строги критерии. Освен това, промишлените и търговските предприятия може да са склонни да променят изискванията в зависимост от конкуренцията по начин, който не винаги е добре обоснован и създава трудности за производителите на продукти от домашни животни.

7.2 Именно поради тези причини трябва да се създадат обективни критерии относно производството. Комисията предлага да се създаде център или лаборатория, чиято задача ще бъде да разработи обективни показатели за хуманно отношение към животните⁽¹¹⁾; освен това Комисията предвижда, че въз основа на резултатите от изследователския проект „Welfare Quality Project“, който ще приключи през 2009 г., ще бъде възможно да се постигне напредък в използването на измерими критерии в общностното законодателство, свързани с хуманното отношение към животните. Важно е, в същото време, да се използват и резултатите от научната и развойна дейност, която се извършва в държавите-членки.

7.3 Ето защо, по необходимост, следва да се въведат лични знаци за качество, като мерки, допълващи бъдещите усилия за насърчване на търсенето на определени методи за производство и отглеждане, които в по-голяма степен отговарят на изискванията за хуманно отношение към животните съгласно научно обосновани показатели. Това ще даде на предприятията възможност да определят и развиват по-рано свои собствени знаци и по този начин да се различават от своите конкуренти на научна, реална и обективна основа, а и потребителите ще могат да правят своя избор в зависимост от собствените си убеждения и предпочитания, като се опират на точна информация. По този начин системата може да функционира съобразно пазарните принципи без излишна намеса от страна на публичната администрация. Това може да се направи чрез обозначение, според което продуктът отговаря на определен стандарт на Европейския съюз, който подлежи на независима форма на контрол.

8. Предложение за етикетироване „хуманно отношение към животните“

8.1 Важно е да се определят рамки и принципи за структурата на общата система за етикетироване така, че да може да се подготви работата и в системата да се интегрират стандартизирани показатели за хуманно отношение към животните, когато „Welfare Quality Project“, заедно с другите проекти, донесе достатъчни предварителни резултати. Това ще позволи на експертите, както и евентуално на Центъра за хуманно отношение към

животните, за създаването на който има предложение, да изработи необходимите обективни критерии. В тази връзка трябва да се започне добавянето на различни показатели, измервани през целия жизнения цикъл на животните, които ще трябва да бъдат пренесени в практически и реалистични условия на производство така, че по най-добрия начин да се насърчава взаимодействието между изследвания, развитие и използване на нови технологии⁽¹²⁾.

8.2 Резултатът от тази работа може, чрез възложен на въпросния център мандат, да се изразява в стандарти, приложими за всички видове домашни животни и за най-важните продукти от животински произход, стандарти, които ще бъдат в полза на предлаганата система за етикетироване, по-специално с определянето на задължения за измеримост и последващ контрол на различните показатели. Така, свързаното с хуманното отношение към животните етикетироване във възможно най-голяма степен, ще трябва да се основава на измерими и възпроизводими показатели за хуманно отношение, а не единствено на използваните системи за производство.

8.3 Търговията и индустрията ще могат след това, на доброволна основа, да полагат върху продуктите от животински произход лого, признато на ниво Общност и гарантиращо спазването на единен стандарт, който да бъде по-стриктен от минималния стандарт на ЕС. По-високите стандарти ще трябва да бъдат определени в нормативен акт, освен ако е юридически възможно общите стандарти да се използват пряко. Например, ако се изберат три по-високи нива, стандартите биха могли да бъдат фиксирани респективно до 20, 40 и 60 % над минималните стандарти, ако това може да бъде сметнато за подходящо за съответния животински вид и продукт. Спазването на конкретните задължения и контрола на използването на маркировката би могло да се гарантира от самите предприятия в сътрудничеството с независим инспектор, учреждение или специализиран в сертифицирането орган, който оперира в съответствие с приложимите европейски и международни стандарти ISO в серията EN –ISO — 17000, или в крайна сметка с организация, акредитирана като сертифициращ орган, в съответствие с EN — ISO — 45011. От друга страна, няма да става въпрос за одобрение, нито за разрешение при всеки конкретен случай за използването на съответното лого, и за всичко, което предполага мониторинг от страна на публичните власти.

8.4 Въпросното лого би могло да се съчетае със система от цветове или от звезди, или със система от точки, които биха могли да се добавят към съществуващите търговски маркировки, така че това да не създава противоречие между общата система за етикетироване и съществуващите търговски етикети. Тази система ще може да се прилага при същите условия към вносните продукти, като така се избегне възникването на проблеми по отношение на правилата на СТО.

9. Допълнителни мерки

9.1 Може да се предвиди създаването на Интернет страница и база данни, с подкрепата на ЕС: отговарящите за съответната маркировка биха могли да въведат в тази база данни описание на предлаганата система за етикетироване, както и различни етикетирания и системи, свързани с хуманното отношение към животните. В тази връзка предприятията ще могат да предоставят

⁽¹¹⁾ Както е предложено в становището на ЕИСК относно съобщението на Комисията за плана за действие, би било необходимо въпросната лаборатория или център на световно ниво да се създаде в сътрудничество с най-големите търговски партньори на ЕС, с цел разработените методи да се приемат в международен мащаб.

⁽¹²⁾ Това предполага въпросните показатели да се отнасят за всички елементи, които са от съществено значение за разглеждания вид, а именно факторите, свързани с репродукцията, условията за площ и за стради за отглеждане на животни, всекидневните проверки, патологичните и санитарни аспекти, отбиването, хирургическите операции, както и транспортирането към клиниката и данни за упояването и клането.

сведения за продуктите и по този начин ще покажат, че имат отговорно поведение от гледна точка на етиката. Би било възможно, също така например, до тази информация да се предостави достъп в магазините. Въпросната база данни би могла също да послужи за стимул за по-нататъшното развитие в тази област. Тази база данни ще доведе до увеличаване на прозрачността и рискът от критики и от разкриването на измамни и заблуждаващи действия до известна степен ще осигури самодисциплина и вътрешен контрол.

9.2 Освен това би могло да се помисли за въвеждане на по-строги правила относно неточните и лъжливи твърдения, като се предвидят по-тежки санкции при злоупотреба, тъй като в случая не става дума за система за одобрение, свързана с контрол, който би се упражнявал от националните власти. Разбира се, системата дава законно право на предприятията да предоставят твърдения, които са точни и не могат да подвеждат потребителя, но в същото време очевидно единствено тяхна е отговорността да гарантират, че твърденията, относно продуктите (твърдения проверени или не от трета независима страна) са в съответствие с тези задължения.

9.3 Една друга възможност (и то определено най-простата) би се състояла в това да се подкрепи, чисто и просто, разработването на лично етикетиране посредством информационни кампании, адресирани към потребителите и търговците на дребно, като това се прави без всякакви други мерки. Както стана ясно обаче от гореизложеното, един такъв метод би бил недостатъчен. Независимо от избора на системи за етикетиране или на други мерки, във всички случаи ще бъде необходимо да се провеждат широко-машабни информационни кампании, когато бъдат създадени

подходящите за това условия. Това може да се направи чрез конференции, предназначени за личности, формиращи общественото мнение, както и посредством предавания по телевизията или статии във вестниците и ще е необходимо Комисията, както и съответните национални власти да поемат съществена част от отговорността, например съвместно с организации на земеделци, потребители и организации за защита на животните и т.н.

9.4 Понякога се чуват искания за въвеждане на задължително национално етикетиране, свързано с произхода, поради общото предпочитание към националните продукти. Въпреки, че операторите изтъкват риска от нарушаване на конкуренцията, все пак, според един фундаментален принцип, трябва да е възможно на национално ниво да се фиксират по-строги правила за хуманното отношение към животните, отколкото онези, които предвиждат минимални задължения в рамките на Общността. Ако в рамките на прилагането на принципа на субсидиарност на всяка държава-членка се остави грижата да определи свои собствени системи за етикетиране във връзка с хуманното отношение към животните в зависимост от условията за производство и интересите на потребителите, това лесно би могло да доведе до едностранчиво облагодетелстване на националните продукти; освен това всяка задължителна национална форма на етикетиране би влязла, по презумпция и по принцип, в противоречие с вътрешния пазар и с общностните принципи на конкуренцията. Държавите-членки, които въвеждат по-стриктни минимални задължения за един или няколко производствени отрасли имат все пак, в зависимост от случая, възможността да им позволят да участват в предлаганата система за етикетиране.

Брюксел, 15 март 2007 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMITRIADIS